

ADVIES Nr. 1.535

Zitting van vrijdag 18 november 2005

Fiscale aspecten van het voorontwerp van wet betreffende het Generatiepact (meer bepaald de artikelen 81 en 82 inzake de aanvullende pensioenen en artikelen met betrekking tot de stage in de onderneming)

x x x

2.162-2

ADVIES Nr. 1.535

Onderwerp : Fiscale aspecten van het voorontwerp van wet betreffende het Generatiepact (meer bepaald de artikelen 81 en 82 inzake de aanvullende pensioenen en artikelen met betrekking tot de stage in de onderneming)

Bij brief van 9 november 2005 hebben de heren P. VANVELTHOVEN, minister van Werk, B. TOBBACK, minister van Pensioenen en R. DEMOTTE, minister van Sociale Zaken het advies van de Raad gevraagd over de legistische teksten ter uitvoering van het Generatiepact.

De Raad wordt verzocht om over genoemde legistische teksten in verschillende fasen advies uit te brengen: in een eerste fase en dit uiterlijk tegen 16 november 2005 over het voorontwerp van wet betreffende het Generatiepact en in een latere fase over de uitvoeringsbesluiten van dit voorontwerp.

Tijdens zijn zitting van 16 november 2005 heeft de Raad zich in zijn advies nr. 1.534 uitgesproken over de sociale bepalingen van het voorontwerp van wet betreffende het Generatiepact. Gelet op de toegemeten termijn, kon de Raad echter het fiscale luik van dit voorontwerp en meer bepaald de artikelen 81 en 82 inzake de aanvullende pensioenen en artikelen met betrekking tot de stage in de onderneming niet ten gronde onderzoeken.

Daarom heeft hij de Commissie Sociale Zekerheid gemandateerd om de fiscale aspecten van dit voorontwerp verder te onderzoeken en er advies over uit te brengen.

Op verslag van die Commissie, heeft de Raad op 18 november 2005 navolgend advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. MET BETREKKING TOT DE ARTIKELEN 81 EN 82 VAN HET VOORONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE AANVULLENDE PENSIOENEN

A. Inhoud van de artikelen 81 en 82 van het voorontwerp van wet

De Raad stelt vast dat de artikelen 81 en 82 van het voorontwerp van wet betreffende het Generatiepact ertoe strekken uitvoering te geven aan punt 43 van het generatiepact waarbij met het oog op het aanmoedigen van langer werken voorzien wordt "dat de opname van de tweede pijler na een effectieve tewerkstelling tot aan de wettelijke pensioenleeftijd zal resulteren in een gunstiger fiscale behandeling. Voor de werknemers die aan de slag blijven, zal het belastingtarief voor het gedeelte dat opgebouwd is via premiebijdragen betaald door de werkgever verlaagd worden van 16,5 % tot 10 %. Een vergelijkbaar voordeel zal ingevoerd worden voor de aanvullende pensioenregeling voor de zelfstandigen."

1. Artikel 82 van het voorontwerp van wet regelt de gunstiger fiscale behandeling voor de werknemers.

- Volgens de memorie van toelichting bij dit artikel wordt krachtens de thans bestaande wetgeving het aanvullend pensioenenkapitaal van een werknemer dat wordt uitgekeerd in omstandigheden die een afzonderlijke belastingheffing rechtvaardigen, tegen de volgende tarieven belast :

- * 10 pct. voor het deel van het aanvullend pensioenkapitaal dat met werknemersbijdragen is gevormd (artikel 171, 2°, b, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992) ;
- * 16,5 pct. voor het deel van het aanvullend pensioenkapitaal dat met werkgeversbijdragen is gevormd (artikel 171, 4°, f, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992).

Ingevolge artikel 82 van het voorontwerp van wet zal voortaan het volledige aanvullend pensioenkapitaal afzonderlijk worden belast tegen het tarief van 10 pct. wanneer het wordt uitgekeerd ten vroegste bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd van de begunstigde en wanneer de begunstigde tot die dag ook effectief actief is gebleven.

Wanneer op dat aanvullend pensioenkapitaal voorschotten zijn opgenomen of wanneer het aanvullend pensioenkapitaal heeft gediend voor het waarborgen van een lening of het weder samenstellen van een hypothecair krediet voor het bouwen, het verwerven, het verbouwen, het verbeteren of het herstellen van een in België gelegen enige woning die bestemd is voor het persoonlijk gebruik van de leningnemer en zijn gezinsleden, blijft voor de taxatie van deze kapitalen het omzettingstelsel¹ onverkort van toepassing op de eerste schijf van 50.000 EUR van het aanvullend pensioenkapitaal (de bepalingen van artikel 169, § 1, tweede lid van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 blijven dus integraal van toepassing).

- In het dispositief van artikel 82 worden daartoe in artikel 171 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 volgende wijzigingen aangebracht :

a. het 2°, b, wordt vervangen als volgt:

"b) kapitalen en afkoopwaarden als vermeld in 4°, f, in zover :

- zij door persoonlijke bijdragen als vermeld in artikel 1451, 1°, zijn gevormd en worden vereffend in omstandigheden als bedoeld in 4°, f ;

¹ Het omzettingstelsel bestaat erin dat het werkelijk ontvangen kapitaal niet onmiddellijk wordt belast, maar wordt omgezet in een fictieve rente dat gespreid over 10 of 13 belastbare tijdperken moet worden aangegeven. De aldus aangegeven rente wordt progressief belast. Deze fictieve rente wordt berekend door omzetting van het kapitaal volgens een coëfficiënt afhankelijk van de leeftijd van de genietter op de datum waarop het kapitaal wordt verkregen.

- het kapitalen betreffen die door werkgeversbijdragen als bedoeld in artikel 52, 3°, b, zijn gevormd en ten vroegste bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd worden uitgekeerd aan de begunstigde die minstens tot aan die leeftijd effectief actief is gebleven;"

b. het 4°, f, wordt aangevuld als volgt:

"- kapitalen die door werkgeversbijdragen zijn gevormd en die ten vroegste bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd worden uitgekeerd aan de begunstigde die minstens tot aan die leeftijd effectief actief is gebleven;"

2. Artikel 81 van het voorontwerp van wet regelt de fiscale behandeling voor de zelfstandigen.

- Volgens de memorie van toelichting wordt voor de zelfstandigen een voordeel ingevoerd dat vergelijkbaar is met het voordeel dat op het met werkgeversbijdragen gevormde deel van het aanvullend pensioenkapitaal voor werknemers wordt toegekend en waarbij het belastingtarief op het genoemde deel van het kapitaal van 16,5 naar 10 pct verlaagd wordt.

Volgens de thans bestaande wetgeving wordt het "volledige" aanvullende pensioenkapitaal dat een zelfstandige heeft gevormd voor de vaststelling van de belastbare grondslag in aanmerking genomen tot het bedrag van een lijfrente die voortvloeit uit de omzetting van dat kapitaal volgens een welbepaalde coëfficiënt. In functie van de toegepaste coëfficiënt wordt de omzettingsrente vervolgens gedurende 10 of 13 opeenvolgende belastbare tijdperken gezamenlijk met de andere belastbare inkomsten belast tegen het progressieve tarief. Wanneer het kapitaal wordt uitgekeerd op het ogenblik dat de begunstigde de wettelijke pensioenleeftijd heeft bereikt, dan is de omzettingscoëfficiënt vastgesteld op een tarief dat 5 pct. kan bereiken en zal de omzettingsrente gedurende 10 of 13 opeenvolgende belastbare tijdperken gezamenlijk met de andere inkomsten worden belast.

Ingevolge artikel 81 van het voorontwerp van wet zal voortaan aan de zelfstandige die tot bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd actief is gebleven, een vergelijkbaar voordeel als voor de werknemers worden gegeven door de berekeningsgrondslag waarop de omzettingscoëfficiënt wordt toegepast (het uitgekeerde kapitaal), te verlagen tot "80 pct" van het werkelijk uitgekeerde bedrag.

Wanneer op dat aanvullend pensioenkapitaal voorschotten zijn opgenomen of wanneer het aanvullend pensioenkapitaal heeft gediend voor het waarborgen van een lening of het weder samenstellen van een hypothecair krediet voor het bouwen, het verwerven, het verbouwen, het verbeteren of het herstellen van een in België gelegen enige woning die bestemd is voor het persoonlijk gebruik van de leningnemer en zijn gezinsleden, dan blijft voor de taxatie van deze kapitalen zoals voor de werknemers het omzettingstelsel onverkort van toepassing op de eerste schijf van 50.000 EUR van het aanvullend pensioenkapitaal (de bepalingen van artikel 169, § 1, tweede lid van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 blijven dus integraal van toepassing).

- In het dispositief van artikel 81 wordt daartoe artikel 169, §1 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 aangevuld met het volgende lid :

"In afwijking van het eerste lid, worden kapitalen van aanvullende pensioenen toegekend overeenkomstig artikel 52bis van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, zoals het van kracht was voordat het door artikel 70 van de programmawet van 24 december 2002, werd vervangen of van aanvullende pensioenen als bedoeld in titel II, hoofdstuk I, afdeling 4, van de programmawet van 24 december 2002, voor de vaststelling van de belastbare grondslag, slechts in aanmerking genomen tot het bedrag van de lijfrente die zou voortvloeien uit de omzetting van 80 pct. van die kapitalen volgens de in het eerste lid bedoelde coëfficiënten:

- in zover ze ten vroegste bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd worden uitgekeerd aan de begunstigde die minstens tot aan die leeftijd effectief actief is gebleven ;
- en voor zover op het aanvullend pensioen geen voorschotten op prestaties zijn opgenomen en het niet heeft gediend voor het waarborgen van een lening of het weder samenstellen van een hypothecair krediet, voor het bouwen, het verwerven, het verbouwen, het verbeteren of het herstellen van een in België gelegen enige woning die uitsluitend bestemd is voor het persoonlijk gebruik van de leningnemer en zijn gezinsleden;"

B. Standpunt van de Raad

De Raad heeft navolgende opmerkingen geformuleerd met betrekking tot de artikelen 81 en 82 van het voorontwerp van wet :

1. De Raad constateert dat de bepaling in kwestie voorziet in een fiscale stimulans om de beroepsloopbaan te verlengen in het kader van een aanvullend pensioen dat in de vorm van een kapitaal wordt uitgekeerd.

Hij is van oordeel dat ook in een dergelijke stimulans zou moeten worden voorzien voor de aanvullende pensioenen die worden uitgekeerd in de vorm van een rente.

2. De Raad wijst erop dat volgens de overgangsregeling vastgesteld in artikel 515quater van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 de pensioentoezeggingen die reeds bestonden vóór de wet van 28 april 2003 over de aanvullende pensioenen tot 31 december 2009 onder de oude regels vallen.

Hij merkt op dat het nieuwe pensioentarief van 10 % voor de werknemers blijkbaar niet voor deze pensioentoezeggingen geldt, hetgeen volgens hen een discriminatie inhoudt.

Indien dit niet de bedoeling is moet ook 515quater van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 worden aangepast.

Voorts stipt hij aan dat er in de overgangsregeling van de wet van 28 april 2003 er al een bekend probleem is van discriminatie tussen pensioenfondsen en groepsverzekeringen (de regels zijn niet dezelfde tot en met 31 december 2009).

Hoewel in het generatiepact er geen melding is van deze discriminatie vraagt hij of het niet aangewezen zou zijn om deze bestaande discriminatie in dit kader weg te werken.

3. De Raad vestigt er verder de aandacht op dat volgens het generatiepact een "vergelijkbaar" voordeel zal toegekend worden voor de zelfstandigen.

Hij vraagt zich af of artikel 81 van het voorontwerp een vergelijkbaar voordeel garandeert.

4. Met betrekking tot de regeling inzake vastgoedfinanciering heeft de Raad verschillende bedenkingen aangaande de coherentie van de wetteksten :

De Raad stelt vast dat de pensioenregeling die dient voor de vastgoedfinanciering in het WIB 92 niet wordt aangepast.

Hij wijst erop dat dit een discriminatie kan doen ontstaan inzake belastbaarheid ten opzichte van de voorgestelde stimulansen uit het generatiepact (zowel voor de werknemers als voor de zelfstandigen).

Bij wijze van voorbeeld vestigt de Raad er de aandacht op dat inzake groeps- of individuele pensioentoezeggingsverzekeringen (hierover handelt artikel 82 van het voorontwerp) vandaag het omzettingstelsel naar een fictieve rente van toepassing is als deze verzekeringen als basis dienden voor een vastgoedfinanciering van een in 'België gelegen enige woning', en dit ten belope van de eerste schijf van € 50.000 (te indexeren). Indien men actief is gebleven tot aan de wettelijke pensioenleeftijd, dan wordt blijkbaar dit omzettingstelsel niet vermindert (tenminste met 80%). Een gewoon pensioenkapitaal uit een groeps- of IPT-verzekering kan wel genieten van het 10%-tarief, een groeps- of IPT-verzekering die gebruikt werd voor een vastgoedfinanciering van 'andere onroerende goederen' kan óók de vermindering tot 80% genieten, maar indien het om de 'in België gelegen enige woning' gaat, dan wordt het omzettingstelsel niet vermindert.

De Raad is van oordeel dat artikel 169, §1, tweede alinéa nog moet aangevuld worden en het tweede streepje in het voorstel van de derde alinéa moet geschrapt worden.

5. De Raad merkt voorts op dat heel wat zelfstandige bedrijfsleiders een aanvullend pensioen opbouwen via een 'groepsverzekering', een 'IPT-verzekering' of krachtens een door de wet van 28 april 2003 toegelaten 'een onderhandse pensioenbelofte'. Dienaangaande formuleert hij volgende opmerkingen :
 - a. De memorie van toelichting laat uitschijnen dat deze pensioenvormen niet kunnen genieten van het 10%-tarief bij voortzetting van de beroepsactiviteiten tot de pensioenleeftijd (men spreekt enkel over 'werknemers'). Ook de tekst van artikel 82 van het voorontwerp van wet laat vermoeden dat de uitkeringen uit een 'groepsverzekering' of een 'IPT-verzekering' voor zelfstandige bedrijfsleiders niet kunnen genieten van het 10%-tarief, aangezien men het woord 'werkgeversbijdragen' gebruikt.

Volgens de Raad is dit niet conform met het generatiepact, waarbij mensen aangezet worden om tot de pensioenleeftijd van 65 jaar te werken. Er mag dus geen discriminatie tussen werknemers en bedrijfsleiders worden ingevoerd.

- b. De 'groepsverzekering' en de 'IPT-verzekering' vallen in principe onder de toepassing van artikel 171, 4°, f) van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992. Voor de uitkeringen krachtens een door de wet van 28 april 2003 toegelaten 'onderhandse pensioenbelofte' is, zowel bij lezing van de memorie als van het voorontwerp, géén mogelijkheid tot afzonderlijke belasting aan 10% voorzien.

Hij vraagt zich af of het niet de bedoeling is om álle aanvullende pensioentoezeggingen (groepsverzekering, pensioenfonds, IPT-verzekering én onderhandse pensioenbelofte) uit de 2de pijler die vandaag kunnen genieten van het 16,5%-tarief de mogelijkheid tot een 10%-tarief te bieden. Indien dit zo is, dan moeten volgens hen artikel 171, 4°, g) van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (intern gefinancierde pensioentoezeggingen) en ook de overgangsregelingen van o.a. artikel 515quater en 515octies van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 mee aangepast worden.

6. De Raad vraagt zich af hoe de 'activiteitsvoorwaarde' in de praktijk moet beoordeeld worden. Veronderstelt dit dat er enerzijds tot de wettelijke pensioenleeftijd effectief sociale zekerheidsbijdragen moeten betaald worden (hoofdberoep, bijberoep, deeltijds, voltijds, ... zelfstandige/werknemer/ambtenaar) én dat er anderzijds vóór die datum geen enkel wettelijk rustpensioen mag ontvangen worden (zelfstandige/werknemer/ambtenaar) ?

Hij is van oordeel dat het de rechtszekerheid zou ten goede komen indien, in de wet of in de memorie van toelichting, die 'activiteitsvoorwaarde' verder zou ingevuld worden. In de meeste gevallen zal de uitkerende pensioeninstelling deze voorwaarde immers niet kunnen checken.

De Raad wijst erop dat deze wijziging van opname van de aanvullende pensioenen een duidelijk, helder, eenvoudig en rechtszeker systeem van controle vereist. Hij vraagt dan ook dat snel bijkomende stappen zouden gebeuren.

7. De Raad constateert dat de normale pensioenleeftijd in sommige beroepen lager is dan 65 jaar. Hij vindt dan ook dat het voorkeurtarief in principe maar vanaf 65 jaar mag worden toegekend. Er moet echter rekening worden gehouden met de overgangperiode waarin voor vrouwen is voorzien inzake de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd.

II. MET BETREKKING TOT DE STAGE IN DE ONDERNEMING

A. Inhoud

De Raad stelt vast dat artikel 71 van het voorontwerp van wet ertoe strekt in het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992 een artikel 67 bis in te lassen krachtens hetwelk de bij artikel 52, 3° van hetzelfde wetboek bepaalde personeelskosten die de werkgever draagt met betrekking tot werknemers waarvoor een tutoraatsbonus wordt toegekend, aftrekbaar zijn ten belope van 120%.

Voor de vennootschappen voorziet artikel 72 van het voorontwerp van wet dat de in artikel 190 van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992 vermelde onaantastbaarheidsvoorwaarde van toepassing is op het deel van de 20% van de verhoogde kosten zoals bedoeld in artikel 67 bis van genoemd wetboek. Daartoe wordt een artikel 200 bis in het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992 ingevoegd.

B. Standpunt van de Raad

Dienaangaande wijst de Raad erop dat genoemde voorwaarde erop neerkomt dat een bedrag gelijk aan de bijkomende fiscale aftrek van 20% moet worden geplaatst op een afzonderlijke rekening van een onbeschikbare reserve.

De Raad merkt op dat die voorwaarde niet in het Generatiepact is opgenomen en vraagt zich af wat de impact ervan zal zijn voor de aantrekkelijkheid van de voorgestelde maatregel, die tot doel heeft de werkgevers ertoe te bewegen stageplaatsen open te stellen.

Daarnaast is de Raad van oordeel dat artikel 72 van het voorontwerp van wet onduidelijk is. Er wordt in deze bepaling gesproken over een fiscale vrijstelling terwijl het eigenlijk een fiscale aftrek betreft.

BIJLAGE

De leden die de non-profitorganisaties vertegenwoordigen stellen zich vragen bij de gekozen techniek met name om via de fiscaliteit de werkgevers te stimuleren meer stages te organiseren. Deze fiscale techniek zorgt er namelijk voor dat de werkgevers van de socio-profit niet in aanmerking komen voor deze maatregel, zonder dat daarvoor een inhoudelijke/beleidsmatige verantwoording wordt gegeven.
